

Bruselj, 14. november 2025
(OR. en)

15434/25

FREMP 336
JAI 1688
AG 183
POLGEN 203
DISINFO 102
HYBRID 148
AUDIO 113
EDUC 447
JEUN 237
CULT 129
COMPET 1162

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 12. november 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

---

Št. dok. Kom.: COM(2025) 790 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ
Strategija EU za civilno družbo

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 790 final.

Priloga: COM(2025) 790 final

Bruselj, 12.11.2025
COM(2025) 790 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Strategija EU za civilno družbo

1. UVOD

Odprt državljanski prostor z dinamično civilno družbo je v središču naših demokracij. Civilna družba ima ključno vlogo v naših družbah, saj prispeva k oblikovanju politik, v partnerstvu z vladami sodeluje pri izvajanju javnih politik, zagotavlja socialno in skupnostno podporo in storitve, ozavešča o pomembnih socialnih vprašanjih ter zastopa različne skupine v ranljivem položaju. Prispevek civilne družbe je odločilnega pomena za spodbujanje udeleženosti in demokratične udeležbe državljanek in državljanov ter za vključujoče javne razprave, med drugim s spodbujanjem aktivnega sodelovanja mladih. Civilna družba ima poleg tega pomembno vlogo v demokratičnem sistemu zavor in ravnovesij, saj sodeluje pri spremljanju politik in odločanja ter spodbuja preglednost in odgovornost.

Civilna družba z delovanjem na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni tako v EU kot zunaj nje pomaga **spodbujati in varovati vrednote iz člena 2 Pogodbe o Evropski uniji** (PEU) ter iz **Listine Evropske unije o temeljnih pravicah** (Listina). Ustanovni pogodbi Evropske unije ob priznavanju pomembne vloge civilne družbe določata, da bi morale institucije EU z njo sodelovati v odprtem, preglednem in rednem dialogu ter pri svojem delu kar najbolj upoštevati načelo javnosti delovanja, da se zagotovi vključujoča in aktivna udeležba civilne družbe¹.

Sodelovanje s civilno družbo je temelj oblikovanja politik EU. Na ravni EU obstajajo različna orodja in postopki, ki civilni družbi omogočajo, da predstavi svoja stališča ter sodeluje pri oblikovanju, izvajanju, spremljanju in ocenjevanju zakonodaje in politik EU, Komisija pa je na številnih področjih politike vzpostavila strukturiran dialog s civilno družbo. Poleg tega organizacije civilne družbe s sodelovanjem pri delu strokovnih skupin Komisije in v drugih ustreznih forumih zagotavljajo nasvete in strokovno znanje. Ključno vlogo ima tudi **Evropski ekonomsko-socialni odbor** (EESO), ki omogoča, da se mnenja in stališča organizirane civilne družbe slišijo na evropski ravni.

EU se vse bolj zaveda, da je to **sodelovanje lahko učinkovito** le, če je zagotovljeno **ugodno, varno in podporno okolje** za civilno družbo v vsej EU². To vključuje **ustrezno zaščito** organizacij civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic, ki se na splošno soočajo s krčenjem državljanskega prostora ter so tarča groženj in napadov zaradi svojega dela³. Trajnostna in pregledna **finančna podpora** je prav tako nepogrešljiva za uspešno civilno družbo in zagotavljanje neodvisnega delovanja organizacij civilne družbe.

Strategija EU za civilno družbo na podlagi obstoječih okvirov in zaveze iz [političnih usmeritev za obdobje 2024–2029](#), da se okrepi sodelovanje z organizacijami civilne družbe ter se jim zagotovita podpora in zaščita pri njihovem vsakodnevem delu, določa vrsto konkretnih ukrepov na ravni EU in nacionalni ravni, tudi v okviru zunanjega delovanja EU. Ti ukrepi so usmerjeni v tri ključne cilje:

---

¹ Člen 11 PEU; člen 15, odstavek 1, PDEU.

² Glej [strategijo iz leta 2020 za okrepitev uporabe Listine](#) in [poročilo o uporabi Listine za leto 2022](#), [Poročilo Evropskega parlamenta iz leta 2022 o krčenju prostora za civilno družbo v Evropi](#) ter [Sklepe Sveta o uporabi Listine EU o temeljnih pravicah](#).

³ Člena 11 in 12 Listine.

- **krepitev učinkovitega in smiselnega sodelovanja s civilno družbo kot partnerico pri upravljanju;**
- **zagotavljanje odprtega, varnega in omogočitenega državljskega prostora s ponujanjem podpore in zaščite organizacijam civilne družbe;**
- **podpiranje organizacij civilne družbe z ustreznim, trajnostnim in preglednim financiranjem.**

Komisija bo vzpostavila **platformo civilne družbe**, ki bo zagotavljala red in strukturiran okvir za njeno sodelovanje z organizacijami civilne družbe na področjih, pomembnih za spoštovanje vrednot EU, zlasti z organizacijami, ki v skladu s političnimi usmeritvami spodbujajo demokracijo, pravno državo, enakost in temeljne pravice.

Komisija s strategijo vzpostavlja tudi skupni okvir za usmerjanje in krepitev svojega sodelovanja z organizacijami civilne družbe. Priznava, da lahko za vsako področje politike veljajo posebne zahteve in različni mehanizmi sodelovanja, zato jih ne želi standardizirati. Namesto tega je v strategiji določen **sklop vodilnih načel**, ki bodo služila kot skupni okvir za tematske dialoge s civilno družbo v vseh sektorjih politike, s poudarkom na ključnih parametrih za dialog, kot so partnerstvo, preglednost, reprezentativnost in odgovornost. Pri določanju teh načel strategija v celoti upošteva in dopolnjuje obstoječe institucionalne mehanizme, zlasti tiste, ki jih ponuja EESO.

Cilj strategije je, da se v tesnem sodelovanju z državami članicami in državami širitve⁴ okrepijo ukrepi na ravni EU in nacionalni ravni, ki so namenjeni spodbujanju in ohranjanju uspešnega državljskega prostora. Strategija je namenjena tudi spodbujanju **večje usklajenosti med notranjimi in zunanjimi dejavnostmi EU** na tem področju. Za doseg navedenih ciljev je bistveno sodelovanje med institucijami in organi EU, vključno z Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD), EESO, Agencijo EU za temeljne pravice (FRA), in tudi sodelovanje z državami članicami. Usklajen pristop in tesno sodelovanje bosta spodbudila občutek skupne odgovornosti, ki bo s krepitvijo demokratične udeležbe, odpornosti in zaupanja javnosti koristil družbi kot celoti. Ta strategija dopolnjuje ukrepe, določene v **evropskem ščitu za demokracijo**.

Komisija je pri pripravi strategije izvedla obsežna posvetovanja s številnimi deležniki, da bi zbrala njihove prispevke⁵. V strategiji so upoštevani tudi [mnenje EESO](#), prispevki držav članic ter izmenjave mnenj s FRA, Evropskim parlamentom in Evropskim odborom regij.

2. CIVILNA DRUŽBA KOT PARTNERICA PRI UPRAVLJANJU: KREPITEV UČINKOVITEGA IN SMISELNEGA SODELOVANJA

Civilna družba prispeva k **učinkovitejšemu, bolj vključujočemu in bolj reprezentativnemu oblikovanju politik na ravni EU ter na nacionalni in lokalni ravni**. Za močen in vključujoč proces oblikovanja politik je pomembno, da lahko organizacije

⁴ Države kandidatke in potencialne kandidatke za pristop k EU bodo vključene v ustrezne ukrepe in bodo v strategiji sodelovale podobno kot države članice. Strategija priznava državljski prostor v državah članicah in državah širitve kot kontinuum in skupni prostor.

⁵ Ta posvetovanja so vključevala anketo za javno posvetovanje, raziskavo Eurobarometer ter ciljno usmerjene posvetovalne sestanke z organizacijami civilne družbe, donatorji, mednarodnimi organizacijami in nacionalnimi institucijami za človekove pravice. Komisija se je posvetovala tudi z mladinsko organizacijo civilne družbe v okviru svoje ocene učinka politike z vidika mladih (Youth Check).

civilne družbe smiselno sodelujejo v javnem življenju in prispevajo svoja stališča v preglednih postopkih.

Za namene strategije se **organizacije civilne družbe** na splošno razumejo kot vse **nedržavne, neprofitne, neodvisne, nestrankske in nenasilne organizacije**, prek katerih ljudje uresničujejo in branijo skupne cilje in ideale⁶. Gre za samoupravne subjekte, ki so neodvisni od vlade ali poslovnih interesov; lahko so v obliki neformalnih, pol formalnih ali formalnih skupin ter temeljijo na članstvu, se posvečajo določenemu namenu, ali pa so usmerjene v zagotavljanje storitev⁷. Dejavnosti so lahko na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni, upravljajo pa jih prostovoljci in/ali plačano osebje.

Kot **zagovorniki človekovih pravic** se na splošno štejejo posamezniki, skupine in organi družbe, ki spodbujajo in varujejo splošno priznane človekove pravice in temeljne svoboščine, vključno z otrokovimi pravicami⁸.

Strategija se osredotoča na organizacije civilne družbe in zagovornike človekovih pravic. Sodelovanje s socialnimi partnerji (npr. predstavniki delodajalcev in delavcev) v strategiji ni zajeto zaradi njihovega posebnega statusa po pravu EU, kot je priznan v členu 154 PDEU.

Strategija v skladu z vrednotami EU **zajema odgovorne, neodvisne in pregledne organizacije civilne družbe**, ki delijo zavezanost EU spoštovanju človekovega dostojanstva, svoboščin, demokracije, enakosti, pravne države in temeljnih pravic ter delujejo skladno s tem.

Evropsko prebivalstvo jasno priznava prispevke organizacij civilne družbe, saj je 87 % anketiranih v [raziskavi Eurobarometer iz leta 2023](#) menilo, da imajo te organizacije pomembno vlogo pri spodbujanju in zaščiti demokracije in drugih vrednot EU, kot je spoštovanje temeljnih pravic, tudi v smislu spodbujanja dobro informirane in pluralistične demokratične razprave. 42 % anketiranih v [raziskavi Eurobarometer iz leta 2025](#) je menilo, da je razkrivanje korupcije najpomembnejše področje dela civilne družbe, sledili pa so varstvo pravic posameznikov (41 %), zagotavljanje storitev (39 %) in spremljanje ravnanja vlade (28 %).

2.1 Krepitev sodelovanja in dialoga s civilno družbo

Civilna družba ima pomembno vlogo v smislu svetovanja ter zagotavljanja podpore in strokovnega znanja **pri razvoju in izvajanju zakonodaje in politik EU** v najrazličnejših sektorjih, kot so kmetijstvo, kohezijska politika, kultura, socialna politika, izobraževanje in mladina, pravosodje in notranje zadeve, varstvo potrošnikov, politika varstva

⁶ Glej [Priporočilo Komisije \(EU\) 2023/2836](#) o spodbujanju udeleževanja in učinkovite udeležbe državljanov in organizacij civilne družbe v procesih oblikovanja javnih politik; [Smernice za podporo EU civilni družbi v regiji širitve za obdobje 2021–2027](#) in Sporočilo Komisije [Korenine demokracije in trajnostnega razvoja: sodelovanje Evrope s civilno družbo na področju zunanjih odnosov](#). Pojem „organizacije civilne družbe“, ki se uporablja v tej strategiji, ni pravno zavezujoča opredelitev, v pravu EU pa se lahko uporabljajo posebne zahteve v zvezi z organizacijami iz tega sporočila, na primer iz [finančne uredbe EU](#).

⁷ Primeri vključujejo skupnostne organizacije, verske organizacije, nevladne organizacije, dobrodelne organizacije, fundacije, mladinska in družbena gibanja ter zadrage.

⁸ V tej strategiji izraz „organizacije civilne družbe“ zajema tako organizacije civilne družbe kot zagovornike človekovih pravic, vendar ne vključuje posameznikov ali skupin, ki izvajajo ali širijo nasilje. Glej odstavka 2 in 3 [smernic EU o zagovornikih človekovih pravic](#) ter uvodno izjavo 11 [direktive EU o zaščiti pred strateškimi tožbami za onemogočanje udeležbe javnosti](#).

konkurence, mediji in digitalna politika, migracije in azil, raziskave in inovacije, podnebje in okolje, mobilnost, trgovina in trajnostni razvoj, humanitarna pomoč in mednarodno sodelovanje ter širitvena politika. Širše gledano civilna družba prispeva k spodbujanju in varstvu pravic iz Listine⁹, preprečevanju diskriminacije in boju proti njej, podpiranju aktivnega državljanstva ter spodbujanju mladih k udeleževanju v demokratičnih procesih. Prispeva tudi k spodbujanju družbene pripravljenosti in odpornosti¹⁰. Je pomemben partner pri spremljanju izvajanja in napredka pristopnih reform ter pogajanj v okviru širitve.

Na ravni EU obstajajo **različni mehanizmi sodelovanja**, ki organizacijam civilne družbe omogočajo, da prispevajo v celotnem ciklu oblikovanja politik na vseh področjih politik, od začetne faze priprave pobud do faze izvajanja. Na portalu „Povejte svoje mnenje“ je na primer mogoče v okviru javnih posvetovanj zagotoviti prispevke k zakonodajnim predlogom, ocenam, preverjanju primernosti in sporočilom.

Komisija za sodelovanje z organizacijami civilne družbe uporablja raznovrstne načine **posvetovanja**. Mednje poleg [orodij za boljše pravno urejanje](#) sodijo še formalne strukture dialoga, kot so **dialogi o izvajanju**, **dialogi z mladimi o politikah**, **svetovalni odbori**, pa tudi **strokovne skupine** in druge prožne ureditve (npr. *ad hoc* fokusne skupine za obravnavo posameznih vprašanj ali sodelovanje prek deležniških platform oziroma mrež). Na nacionalni ravni lahko pri povezovanju in sodelovanju s civilno družbo na terenu pomagajo [mreža regionalnih in lokalnih svetnikov EU](#), ki jo skupaj upravljata Komisija in Odbor regij, ter [centri Europe Direct](#). Komisija in delegacije EU redno sodelujejo tudi z organizacijami civilne družbe v državah širitve in tretjih državah.

Na različnih področjih politike se izvajajo **tematski dialogi s civilno družbo**. Strukturiran dialog s civilno družbo glede politik zaposlovanja in socialnih politik se na primer zagotavlja v okviru procesa [evropskega semestra](#), organizacije civilne družbe pa so poleg tega ključne partnerice pri izvajanju [evropskega stebra socialnih pravic](#). Dialogi s civilno družbo včasih zajemajo tudi točno določene sektorske deležnike. Tak primer so organizacije, ki zastopajo podeželske skupnosti prek [pakta za podeželje](#) v okviru vizije za kmetijstvo in prehrano, ali dialog z verskimi ali nekonfesionalnimi skupinami, vzpostavljen na podlagi člena 17 PDEU. [Evropska platforma za invalidnost](#) podpira sodelovanje z državami članicami in civilno družbo pri izvajanju [strategije o pravicah invalidov](#), [platforma EU za udeležbo otrok](#) pa spodbuja pravico otrok, da izrazijo svoje mnenje v postopku odločanja, ter podpira civilno družbo pri spodbujanju udeležbe otrok¹¹.

S platformo civilne družbe, ki bo začela delovati leta 2026, se bo okreplil **dialog o vrednotah EU**. Platforma bo omogočila **reden in strukturiran okvir** za dialog o varstvu in spodbujanju vrednot EU, optimizirala in krepila bo sodelovanje na področju temeljnih pravic, demokracije, enakosti in pravne države ter ponudila prostor za reševanje izzivov, s

---

⁹ Glej npr. [Letno poročilo o uporabi Listine EU o temeljnih pravicah za leto 2022](#).

¹⁰ [Skupno sporočilo o evropski strategiji za unijo pripravljenosti](#).

¹¹ Drugi taki primeri so [novi evropski Bauhaus](#), svetovalni odbor za enake možnosti žensk in moških, [skupina deležnikov EU na področju mladine](#), [platforma civilne družbe EU za boj proti trgovini z ljudmi](#), [strokovna skupina za stališča migrantov na področju migracij, azila in integracije](#), [forum civilne družbe o drogah](#), [forum EU in nevladnih organizacij o človekovih pravicah](#), [trgovinski dialog s civilno družbo](#), [forum civilne družbe za boj proti rasizmu](#), [platforma EU o pravicah žrtev](#), [evropska platforma za Rome](#), [svetovalna skupina za potrošniško politiko](#).

katerimi se srečujejo organizacije civilne družbe, ki delujejo na teh področjih¹². Olajšala bo izmenjave o ciljnih strategije v zvezi s krepitvijo sodelovanja, podpore in zaščite, omogočila bo pravočasen in smiseln prispevek k razvoju politik ter olajšala izmenjave o financiranju.

Komisija bo za povečanje vidnosti in dostopnosti informacij ter za olajšanje sodelovanja organizacij civilne družbe vzpostavila **spletišče** za platformo civilne družbe, na katerem bo objavljala informacije in vire o delu platforme ter informacije o dialogih Komisije s civilno družbo na drugih področjih politike. Tako bodo lahko organizacije civilne družbe hitro našle informacije, zlasti o datumih, zahtevah za sodelovanje in možnostih, da izrazijo zanimanje za sodelovanje v različnih dialogih.

Komisija bo v okviru platforme skupaj z EESO organizirala **letni vrh**, ki bo namenjen razvoju sinergij med tekočimi dialogi in razpravi o strateških prednostnih nalogah.

Platforma bo imela prožno in prilagodljivo strukturo, ki bo zasnovana za odzivanje na spreminjajoče se potrebe in prednostne naloge. Komisija se bo pri razvoju delovanja platforme oprla na obstoječe dobre prakse znotraj Komisije ter na strokovno znanje ustreznih deležnikov, zlasti EESO in [platforme za temeljne pravice](#), ki jo upravlja FRA. Sčasoma bi se lahko platforma razširila tudi na druga področja politike.

2.2 Vodilna načela za učinkovit in smiseln dialog s civilno družbo

V posvetovanjih z deležniki se je pokazalo, da sicer že obstajajo številne pomembne strukture sodelovanja, vendar pa si je treba prizadevati za **večjo usklajenost** med njimi. Da bi bil dialog učinkovit in smiseln, ga je treba vedno prilagoditi posebnim ciljem in potrebam posameznih sektorjev, zato je v strategiji predlaganih **10 vodilnih načel za dialog med Komisijo in civilno družbo**¹³.

Ta vodilna načela naj bi služila kot skupni okvir za izvajanje mehanizmov namenskega dialoga z organizacijami civilne družbe v vseh sektorjih politike, veljala pa naj bi tako za Komisijo kot za organizacije civilne družbe. Pomembno je, da organizacije civilne družbe same zagotovijo, da so njihove prakse in strukture **pregledne, odgovorne in skladne z vrednotami EU**, tako da je njihovo sodelovanje v takem dialogu odgovorno in utemeljeno na skupnih standardih ter spoštuje vloge institucij EU in smernice za prejemanje sredstev¹⁴. Navedena načela se opirajo na rezultate različnih posvetovanj, dokumente o politikah in priporočila EU, obstoječe dobre prakse v EU ter na standarde in prakse, ki so bili razviti na mednarodni ravni¹⁵.

---

¹² Glej najnovejše podatke, na primer [Agencija za temeljne pravice, Zaščita civilne družbe – posodobitev 2023; Posvetovanja FRA o državljanškem prostoru 2024 – ključne ugotovitve; Poročilo s povzetkom dejstev o posvetovanjih glede strategije EU za civilno družbo.](#)

¹³ Ta načela bi morala usmerjati mehanizme dialoga z organizacijami civilne družbe, pri čemer je treba upoštevati, da obstajajo številne druge oblike sodelovanja, kot so evropske državljanske pobude, javna posvetovanja, odprte inovacije, občanska znanost ali reprezentativni posvetovalni procesi.

¹⁴ Glej objavljene [smernice](#) Komisije.

¹⁵ [Poročilo s povzetkom dejstev](#); Priporočilo Komisije (EU) 2023/2836; Mnenje EESO SOC/840-EESC-2025; [CoE Secretary General's Roadmap](#) on the Council of Europe's Engagement with Civil Society 2024-2027, SG/Inf(2023)28 (Načrt generalnega sekretarja Sveta Evrope za sodelovanje Sveta Evrope s civilno družbo 2024–2027), SG/Inf(2023)28); CoE Conference of INGOs, [Code of Good Practice](#) for Civil Participation in the Decision-Making Process (Konferenca mednarodnih nevladnih organizacij Sveta Evrope, Kodeks dobrih praks sodelovanja civilne družbe v procesih odločanja); [Open Government Partnership Participation and Co-Creation Standards](#) (Standardi Partnerstva za odprto vlado za udeležbo in soustvarjanje); [OECD Working Paper on Public Governance No. 81](#) (Delovni dokument OECD o javnem upravljanju št. 81).

10 vodilnih načel za dialog s civilno družbo

- 1) **Partnerstvo**: sodelovanje bi moralo spodbujati proaktivni prispevek civilne družbe kot partnerice pri oblikovanju dialoga, določanju prednostnih nalog in programov, opredeljevanju ciljev ali vrednotenju rezultatov.
- 2) **Celovitost**: z dialogom bi si bilo treba prizadevati za sodelovanje civilne družbe v različnih fazah oblikovanja politik.
- 3) **Predvidljivost in rednost**: dialog bi moral biti del predvidljivega in rednega procesa ter zagotavljati ustrezne časovne okvire za prispevke.
- 4) **Preglednost**: zagotoviti bi bilo treba jasno komunikacijo o postopkih, ciljih, rokih in merilih za sodelovanje ter pravočasen in ustrezen dostop do ustreznih dokumentov v skladu z veljavnimi pravnimi zahtevami.
- 5) **Reprezentativnost**: izbira udeležencev bi morala temeljiti na neodvisnosti, legitimnosti, reprezentativnosti in strokovnem znanju organizacij ter njihovem spoštovanju vrednot EU.
- 6) **Vključevalnost**: prizadevati bi si bilo treba, da se v dialog vključi dovolj širok spekter organizacij, ki bi odražal sektorsko in geografsko uravnoteženost ter ustrezno upošteval organizacije, ki zastopajo skupine, ki so premalo zastopane, marginalizirane ali v ranljivem položaju.
- 7) **Dostopnost**: dialoge, ki potekajo na spletu ali zunaj njega, bi bilo treba zasnovati in izvajati z ustreznimi tehnološkimi orodji, da bi odpravili ovire za dostopnost ter omogočili polno in enakopravno sodelovanje.
- 8) **Odgovornost**: s povratnimi informacijami o tem, kako dialog prispeva k napredku politike, bi se morala spodbujati vzajemna odgovornost in zaupanje.
- 9) **Viri**: po potrebi bi morala biti na voljo finančna ali logistična podpora za omogočanje sodelovanja, pri čemer je treba z upoštevanjem potreb lokalnih in skupnostnih organizacij zagotoviti, da slednje niso izključene zaradi omejenih sredstev.
- 10) **Varnost**: vzpostaviti bi bilo treba zaščitne ukrepe za zagotovitev, da lahko organizacije varno sodelujejo v dialogu, tudi z ustreznimi ukrepi za varstvo osebnih podatkov in zaupnosti.

Ta načela odražajo ključne parametre državljanskega udejstvovanja iz [Priporočila Komisije \(EU\) 2023/2836](#), v katerem so med drugim države članice pozvane, naj ustvarijo več priložnosti za učinkovito udeležbo državljanov in organizacij civilne družbe v procesih oblikovanja javnih politik na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Več držav članic je sprejelo ukrepe za izvedbo navedenega priporočila, ki vključujejo vzpostavitev novih institucionalnih okvirov in platform za dialog s civilno družbo, pripravo smernic za posvetovanja v procesih odločanja, redno sodelovanje s civilno družbo na različnih

področjih politike in bolj sistematično zagotavljanje udeležbe civilne družbe v postopkih posvetovanja¹⁶.

Dosežen je bil pomemben napredek, vendar organizacije civilne družbe še vedno poročajo o nekaterih pomanjkljivostih, po skoraj dveh letih od sprejetja zadevnega priporočila pa sta potrebna **nadaljnje zbiranje podatkov** in **nadaljnje spremljanje** njegovega izvajanja. Komisija bo zato še naprej **podpirala krepitev zmogljivosti na nacionalni ravni** za izvajanje priporočila in bo v sodelovanju z EESO in FRA organizirala izmenjave z državami članicami. Te izmenjave bodo osredotočene na krepitev sodelovanja, podpore in zaščite civilne družbe na nacionalni ravni.

Komisija prav tako namerava okrepiti svoje sodelovanje s civilno družbo prek različnih platform in pobud. Mlade in organizacije bo vključila v različne mladinske forume, spodbujala bo udeležbo civilne družbe v razpravah na platformi za udejstvovanje državljanov ter povezala civilno družbo s prispevki državljanek in državljanov, ki jih ti zagotovijo v okviru evropskih državljanskih forumov, da bi se podprlo oblikovanje politik EU.

Civilna družba je ključna akterka v širitveni agendi. Dinamična civilna družba prispeva k pristopnemu procesu v državah, ki si želijo postati članice EU. Vključevanje civilne družbe v širitveni proces lahko prispeva k temu, da državljanke in državljanji bolje razumejo reforme, ki so potrebne za izpolnjevanje pogojev za pristop. Da bi Komisija okrepila sodelovanje civilne družbe v teh procesih, bo pri pripravi sestankov ustreznih organov na podlagi pridružitvenih sporazumov ter v okviru njihovega spremljanja in nadaljnega ukrepanja usmerjala delo za institucionalizacijo in standardizacijo posvetovanja z organizacijami civilne družbe v posameznih državah.

Komisija bo:

- vzpostavila platformo civilne družbe z namenom krepitev svojega sodelovanja z organizacijami civilne družbe, dejavnimi na področju spodbujanja in zaščite vrednot EU, z možnostjo, da se platforma sčasoma razširi na druga področja politike,
- skupaj z EESO organizirala letni vrh platforme civilne družbe,
- spodbujala uporabo desetih vodilnih načel za dialog s civilno družbo,
- sodelovala s civilno družbo prek predsedniškega mladinskega svetovalnega odbora, skupine deležnikov EU na področju mladine, mladinskega dialoga EU in dialogov z mladimi o politikah ter spodbujala sodelovanje civilne družbe v razpravah, ki potekajo na platformi za udejstvovanje državljanov,
- sodelovala s civilno družbo v zvezi z evropskimi državljanskimi forumi, da bi ustvarili most med organizacijami civilne družbe in sodelovanjem z državljani pri oblikovanju politik EU,
- podpirala krepitev nacionalnih zmogljivosti in organizirala izmenjave z državami članicami v zvezi z udeležbo civilne družbe na podlagi Priporočila Komisije (EU) 2023/2836 v sodelovanju z ustreznimi akterji, vključno z EESO in FRA,

¹⁶ Na Češkem, Danskem, v Nemčiji, na Irskem, v Franciji, na Portugalskem, v Latviji in na Finskem je bilo na primer ustanovljenih več posvetovalnih organov, ki vključujejo organizacije civilne družbe, da bi vladi svetovali na različnih področjih (npr. otrokove pravice, pravice starejših, narodne manjšine in enakost LGBTIQ+ oseb).

- institucionalizirala in standardizirala posvetovanje z organizacijami civilne družbe v posameznih državah pri pripravi sestankov ustreznih organov na podlagi pridružitvenih sporazumov ter v okviru njihovega spremljanja in nadaljnega ukrepanja.

Države članice so pozvane, naj:

- okrepijo mehanizme in politike sodelovanja v skladu z načeli, opredeljenimi v strategiji, ter med drugim sprejmejo nadaljnje ukrepe za celovito izvajanje Priporočila Komisije (EU) 2023/2836, kar zadeva učinkovito udeležbo organizacij civilne družbe.

3. ZAGOTAVLJANJE PODPORE IN ZAŠČITE ZA ODPRT, VAREN IN OMOGOČITVENI DRŽAVLJANSKI PROSTOR

Za uspešen državljanski prostor¹⁷ je potrebno **ugodno pravno, upravno in regulativno okolje**, v katerem so organizacije civilne družbe podprte in opolnomočene ter v katerem so zaščitene in lahko svobodno delujejo. Po podatkih [raziskave Eurobarometer iz leta 2024](#) o pravni državi je za 86 % evropskih državljanov in državljanek pomembno, da lahko mediji in organizacije civilne družbe v državah članicah delujejo svobodno in brez pritiska. Da bi tako svobodno in ugodno okolje ohranili, so potrebni **spremljanje in učinkoviti odzivi** v primeru groženj ali napadov.

Podpora dinamični civilni družbi ostaja v središču dela Komisije na vseh področjih politike in je torej zaveza, ki se odraža v različnih strategijah in dokumentih politike¹⁸. [Letno poročilo o uporabi Listine](#) za leto 2022 je bilo osredotočeno na državljanski prostor, evidentiranje obstoječih ukrepov ter opredelitev vrzeli in področij, na katerih so potrebne izboljšave, dopolnjeno pa je bilo s sklepi Sveta na to temo¹⁹.

Za zaščito državljanskega prostora je bilo predlaganih več ukrepov. [Akcijski načrt za socialno gospodarstvo](#) in [Priporočilo Sveta o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo](#) na primer obravnavata sistemsko oviro za čezmejno sodelovanje med organizacijami civilne družbe in sta namenjena krepitvi organizacij civilne družbe s povečanjem njihovih zmogljivosti, vidnosti in učinka v socialnem gospodarstvu. Komisija je sprejela tudi konkretne ukrepe za vzpostavitev bolj spodbudnega okolja za civilno družbo, vključno z ukrepi za zagotovitev pravične obdavčitve dobrodelnih organizacij in za zaščito njihovega dostopa do finančnih storitev. V skladu z nedavno sprejeto [uredbo o preprečevanju pranja denarja](#) so bili na primer uvedeni ukrepi za zagotovitev, da se organizacijam civilne družbe ne odrečejo finančne storitve, kot so bančni računi, samo zato, ker delujejo v državah, za katere se šteje, da predstavljajo visoko tveganje za pranje denarja²⁰.

¹⁷ Državlanski prostor pomeni „okolje, ki ljudem in skupinam – ali „akterjem civilne družbe“ – omogoča smiselno udejstvovanje v političnem, gospodarskem, družbenem in kulturnem življenju v svojih družbah ([Smernice ZN o zaščiti in spodbujanju državljanskega prostora](#)) ali „sklop pravnih, političnih, institucionalnih in praktičnih pogojev, ki jih potrebujejo nevladni akterji za dostop do informacij, izražanje, povezovanje, organiziranje in sodelovanje v javnem življenju“ (OECD, [Zaščita in spodbujanje državljanskega prostora](#)).

¹⁸ Glej [Strategijo za okrepitev uporabe Listine o temeljnih pravicah v EU](#) iz leta 2020, [akcijski načrt za evropsko demokracijo](#) iz leta 2020 in konkretne primere, kot so [strategije za Unijo enakosti](#); [novi evropski Bauhaus](#) in [agenda za potrošnike za obdobje 2025–2030](#).

¹⁹ [Sklepi Sveta o uporabi Listine EU o temeljnih pravicah](#).

²⁰ Člen 21(3) in uvodna izjava 53 [Uredbe \(EU\) 2024/1624](#).

3.1 Razumevanje ovir in groženj: spremljanje državljanskega prostora

Deležniki poročajo o ukrepih, ki po njihovem mnenju **omejujejo okolje**, v katerem delujejo organizacije civilne družbe in zagovorniki človekovih pravic²¹. Med temi ukrepi so nesorazmerne in obremenjujoče zahteve glede registracije, nepravična pravila o davčnem ali finančnem poročanju, pomanjkljivosti pri dostopu do financiranja, nepravilne ovire za prejemanje finančnih storitev in pravne zahteve, ki omejujejo čezmejno delovanje.

Nekatere organizacije civilne družbe vse pogosteje poročajo tudi o tem, da so tarča različnih **groženj in napadov**, kar med drugim vključuje napade na njihovo osebje ali prostore, kampanje blatenja in dezinformacijske kampanje ali strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti (tožbe SLAPP). Civilna družba je poleg tega zaskrbljena zaradi poskusov nepravilne razpustitve združenj, razgradnje struktur dialoga, diskrecijske zamrznitve in zmanjšanja financiranja ter ukrepov nezakonitega nadzora. Vse pogostejši pojav je tudi nadnacionalna represija iz tretjih držav, ki vpliva zlasti na zagovornike človekovih pravic²². Čezmejna narava takšne represije ustvarja znatne ovire za zagovornike človekovih pravic, v katere je usmerjena, kadar želijo vložiti pritožbo, pridobiti zaščito ali uveljavljati pravico na sodišču. V tem pogledu se pogosto srečujejo s posebnimi ovirami, povezanimi s potnimi listinami in vizumskimi zahtevami²³, ter z upravnimi preprekami in zamudami.

Takšne grožnje in napadi imajo lahko **posredni učinek**, ko organizacije civilne družbe omejijo svoje udejstvovanje in so odvrnjene od tega, da bi v celoti opravljale svojo vlogo. Poleg tega te težave nesorazmerno vplivajo na organizacije civilne družbe, ki se ukvarjajo s temami, povezanimi z demokracijo, pravno državo in temeljnimi pravicami, ter skupine, ki so premalo zastopane, marginalizirane in v ranljivem položaju²⁴. Za reševanje teh izzivov je potreben skladen in celovit pristop na ravni EU in držav članic.

Učinkovito **spremljanje državljanskega prostora** je bistveno za podpiranje in zaščito organizacij civilne družbe pri njihovem delu. Z jasno opredelitvijo tveganj in groženj se lahko zagotovijo konkretni nadaljnji ukrepi akterjev, ki so opremljeni za zagotavljanje podpore, in sicer tako **preventivnih ukrepov** (v odziv na zgodnje opozorilne znake) kot **reaktivnih ukrepov** (ob dejanskih grožnjah ali napadih). Taki ukrepi lahko vključujejo javne izjave, ki obsojajo škodljiv razvoj dogodkov in izražajo podporo delu organizacij civilne družbe, financiranje psihosocialne podpore, pravno svetovanje in financiranje zaradi izrednih razmer.

Komisija je razvila lastna orodja za spremljanje in ocenjevanje, ki se osredotočajo tudi na vidike, povezane z državljanskim prostorom. V okviru [poročil o stanju pravne države](#) spremlja razvoj dogodkov v vseh državah članicah in nekaterih državah širitve, pri čemer izpostavlja pozitiven in negativen razvoj v zvezi državljanskim prostorom ter po potrebi

---

²¹ [Posvetovanja FRA o državljanskem prostoru 2024– ključne ugotovitve](#); [Poročilo s povzetkom dejstev](#).

²² Izraz „nacionalna represija“ se nanaša na vrsto politične represije, ki jo izvaja država zunaj svojih meja, glej na primer [UN OHCHR brief on transnational repression](#) (Poročilo Urada visokega komisarja ZN za človekove pravice o nadnacionalni represiji).

²³ Glej na primer [Priročnik za vizumski zakonik](#) EU, ki vsebuje posebne smernice za pomoč zagovornikom človekovih pravic.

²⁴ Glej na primer [Resolucijo 2021/2103\(INI\)](#) Evropskega parlamenta in [FRA, Zaščita civilne družbe – posodobitev 2023](#).

izda posebna priporočila. Za države širitve se te informacije spremljajo tudi v okviru letnega širitvenega svežnja²⁵.

Komisija prejema informacije o izzivih, s katerimi se soočajo organizacije civilne družbe, tudi na *ad hoc* podlagi, in sicer prek svojega sodelovanja s civilno družbo. Poleg tega v okviru programov zagotavlja finančno podporo za več projektov, ki jih vodijo konzorciji organizacij civilne družbe, ki spremljajo državljanski prostor v EU in zunaj nje²⁶.

Komisija se nadalje opira na dejavnosti spremljanja, ki jih izvajajo drugi akterji, vključno z nacionalnimi institucijami za človekove pravice in mednarodnimi organizacijami²⁷. FRA ima na tem področju ključno vlogo, saj [objavlja poročila o državljskem prostoru](#), izpostavlja obetavne prakse, podpira izmenjave med mednarodnimi in nacionalnimi akterji ter izdaja priporočila na tem področju.

3.2 Odzivanje na ravni EU

K zaščiti organizacij civilne družbe v EU neposredno prispeva več zakonodajnih aktov EU. [Direktiva o zaščiti pred strateškimi tožbami za onemogočanje udeležbe javnosti](#) in z njo povezano [priporočilo](#) na primer določata postopkovne zaščitne ukrepe za zaščito oseb, ki se udeležujejo pri udeležbi javnosti, vključno z organizacijami civilne družbe, pred očitno neutemeljenimi tožbenimi zahtevki ali zlorabljenimi sodnimi postopki. Komisija bo v podporo izvajanju navedene direktive in priporočila podpirala **usposabljanje pravosodnih delavcev** o strateških tožbah za onemogočanje udeležbe javnosti, usmerjenih v organizacije civilne družbe, in o pravnih postopkih v zvezi z Listino, zlasti kar zadeva svobodo združevanja, izražanja in zbiranja.

Komisija podpira več zaščitnih ukrepov v okviru posebnih pobud, ki jih vodijo organizacije civilne družbe. Ključni ukrep, ki ga financira EU v okviru [programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote](#), je uporaba **finančne podpore tretjim osebam**, kar organizacijam civilne družbe, ki prejemajo sredstva EU, omogoča, da delujejo kot posredniki, ki lahko razvijajo zmogljivosti in razdelijo sredstva manjšim ali lokalnim organizacijam civilne družbe, vključno s tistimi, ki se bodo morda morale odzvati na nepričakovane ali izredne razmere. EU je nedavno objavila tudi poziv za okrepitev evropske mreže za preverjanje dejstev, vključno s shemo zaščite pred nadlegovanjem, saj je skupnost za preverjanje dejstev vse pogosteje tarča napadov, obtožb cenzure in ustrahovanja.

V okviru **širitve in pristopa** sta spodbujanje ugodnega okolja ter zagotavljanje močnejše in bolj smiselne vloge organizacij civilne družbe še naprej ključnega pomena. Pri ocenjevanju delovanja demokratičnih institucij se preuči tudi okolje, v katerem delujejo organizacije civilne družbe. V leta 2020 sprejeti [revidirani metodologiji širitve](#) je poudarjeno, da bi bilo treba vse ključne reforme v državah širitve izvesti na popolnoma pregleden in vključujoč način v sodelovanju z deležniki. V skladu s to revidirano metodologijo morajo države kandidatke pripraviti načrt glede delovanja demokratičnih

---

²⁵ Glej [širitveni sveženj EU](#), ki zajema Albanijo, Bosno in Hercegovino, Kosovo, Črno goro, Severno Makedonijo, Srbijo, Gruzijo, Republiko Moldavijo, Ukrajino in Turčijo.

²⁶ Glej na primer projekt [Ukrep spremljanja za državljanski prostor \(MACS\)](#); [letno poročilo o trenutnem stanju v zvezi s smernicami za podporo EU civilni družbi v regiji širitve](#); [CSO Meter](#) in [sistem EU za spodbudno okolje za civilno družbo](#).

²⁷ Glej na primer [podatkovno zbirko o stanju pravne države v Evropi](#), ki jo upravlja Evropska mreža nacionalnih institucij za človekove pravice; globalno spremljanje, ki ga izvaja [Civicus](#); [poročilo Urada visokega komisarja ZN za človekove pravice o državljskem prostoru za leto 2024](#); [neodvisni mehanizem poročanja](#) v okviru Partnerstva za odprto vlado in [platformo Sveta Evrope za varnost novinarjev](#).

institucij, v katerem so opisani konkretni ukrepi za okrepitev ugodnega okolja za civilno družbo.

3.3 Zaščita državljanskega prostora na nacionalni ravni

Države članice imajo ključno vlogo pri omogočanju in zaščiti državljanskega prostora na nacionalni in lokalni ravni ter so pogosto prve, ki zagotovijo konkretno podporo ogroženim organizacijam civilne družbe. Sodelovanje z državami članicami pri spodbujanju varnega, podpornega in ugodnega okolja za organizacije civilne družbe po vsej EU je zato pomembna prednostna naloga Komisije.

V priporočilu Komisije (EU) 2023/2836 so države članice pozvane, naj spremljajo razvoj dogodkov v državljanskem prostoru z jasnimi kazalniki in strukturiranimi okviri poročanja. Države članice so tudi pozvane, naj spodbujajo sodelovanje in usklajevanje med vsemi ustreznimi deležniki, olajšajo dostop do posebnih postopkov ali kanalov za poročanje o grožnjah in napadih ter sistematično dokumentirajo in analizirajo okolje, v katerem delujejo organizacije civilne družbe. Več držav članic se je na priporočilo Komisije odzvalo s sprejetjem **ukrepov za krepitev državljanskega prostora na nacionalni ravni**. Ti ukrepi vključujejo pripravo namenskih nacionalnih strategij za krepitev sodelovanja med državljani, organizacijami civilne družbe in lokalnimi organi pri državljanskem udejstvovanju. Nekatere države članice so razvile projekte za zmanjšanje upravnega bremena pri uveljavljanju pravice do zbiranja in združevanja ali uvedle posebne davčne in druge spodbude za financiranje organizacij civilne družbe²⁸.

Več držav članic je poleg tega uvedlo **ukrepe za zaščito organizacij civilne družbe**, tudi prek splošnega sistema pravnih sredstev, ki so na voljo v nacionalnih upravnih, civilnih in kazenskopravnih sistemih. Nekatere so vzpostavile ali podprle **posebne svetovalne storitve**, ki se osredotočajo zlasti na (spletno) sovraštvo in diskriminacijo²⁹. Neodvisni nacionalni organi in institucije, zlasti nacionalne institucije za človekove pravice, organi za enakost in varuhi človekovih pravic, imajo lahko ključno vlogo pri zaščiti organizacij civilne družbe na nacionalni ravni, saj krepijo njihov glas, ozaveščajo javnost in podpirajo prizadevanja za krepitev zmogljivosti. Ti ukrepi so **jasna naložba** v zagotavljanje ugodnega okolja za civilno družbo in odzivov, kadar je ta ogrožena.

3.4 Krepitev podpore in zaščite

Čeprav je bil na ravni EU in nacionalni ravni dosežen pomemben napredek, deležniki pozivajo k bolj usklajenemu pristopu za zaščito organizacij civilne družbe, na ravni držav članic, EU in mednarodni ravni pa je potrebno odločnejše in bolj usklajeno ukrepanje za spremljanje razvoja, ki vpliva na organizacije civilne družbe, za izvajanje preventivnih ukrepov v odziv na zgodnje opozorilne znake krčenja državljanskega prostora ter za zaščito organizacij civilne družbe pred takimi grožnjami in napadi. V ta namen in za pridobitev pregleda obstoječih pobud za spremljanje na lokalni, nacionalni, EU in mednarodni ravni bo Komisija v sodelovanju s FRA vzpostavila **spletno vozlišče znanja**

---

²⁸ Glej na primer nacionalno [strategijo](#) Češke za sodelovanje med javno upravo in nevladnimi neprofitnimi organizacijami za obdobje 2021–2030 ter češki vladni svet za nevladne neprofitne organizacije; nemško zvezno [strategijo](#) za državljansko udejstvovanje ter nemško Fundacijo za državljansko udejstvovanje in prostovoljsko delo; [strategijo](#) Danske za civilno družbo za obdobje 2022–2025; [strategijo](#) Finske za civilno družbo in finski svetovalni [odbor](#) za politiko civilne družbe ter portugalsko platformo organizacij civilne družbe/hišo državljanov.

²⁹ Glej na primer nemška projekta REspect! in Hate Aid, ki se financirata na zvezni ravni, kooperativna zaveznitva v Nemčiji ter nemško zvezno infrastrukturo [toneshift – Network against Online Hate and Disinformation](#).

za državljanski prostor. To vozlišče bo olajšalo dostop do obstoječih projektov, orodij in dejavnosti spremljanja in zaščite, vključno z zaščitnimi ukrepi, ki so na voljo.

Vozlišče bo s konsolidacijo informacij pomagalo opredeliti trende in vrzeli pri spremljanju državljskega prostora ter prispevalo k ustreznim ukrepom za obravnavanje takega razvoja. Na tej podlagi **bi lahko bili preučeni dodatni zaščitni ukrepi**, kot so nujna pomoč ogroženim organizacijam, usklajevanje zaščitnih ukrepov, ki so na voljo v državah članicah, pa tudi usposabljanje in podpora v zvezi z upravnimi, pravnimi in logističnimi zadevami. Poznavanje razmer na terenu, ki je oprto na dokazih, je ključnega pomena za zagotovitev ustreznega odziva na posebne potrebe organizacij civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic.

Pomembno je zagotoviti, da politike in zakonodaja na ravni EU ter držav članic spodbujajo ugodno okolje za organizacije civilne družbe ter krepijo ukrepe za spremljanje in zaščito organizacij civilne družbe. Ocene učinka in dialogi o izvajanju so na primer pomembni strukturirani procesi, ki pomagajo opredeliti in oceniti učinke in posledice načrtovanih politik in zakonodaje. Komisija bo **v ocenah učinka in vrednotenjih v okviru boljšega pravnega urejanja** še naprej ocenjevala **učinke svojih pobud na civilno družbo**.

Da bi države članice podprla pri nadaljnjem izvajanju Priporočila (EU) 2023/2836, bo **Komisija za nadaljnjo krepitev podpore in zaščite organizacij civilne družbe skupaj z državami članicami zagotovila priložnosti za izmenjave** med ustreznimi javnimi organi in deležniki ter podprla usposabljanje pravosodnih delavcev na nacionalni ravni o strateških tožbah za onemogočanje udeležbe javnosti in Listini. V okviru **širitve** bo Komisija **okrepila svoje sisteme zgodnjega opozarjanja**, da bi omogočila odločnejše odzivanje na nastajajoče grožnje.

Komisija bo:

- podprla vzpostavitev spletnega vozlišča znanja za državljanski prostor, ki bo v sodelovanju s FRA dokumentiralo obstoječe pobude za spremljanje državljskega prostora, poročila in vire za zaščito na nacionalni ravni, ravni EU in mednarodni ravni,
- preučila možnosti za okrepitev in usklajevanje zaščitnih ukrepov, ki so na voljo za ogrožene organizacije civilne družbe in zagovornike človekovih pravic v EU,
- podpirala usposabljanje pravosodnih delavcev o strateških tožbah za onemogočanje udeležbe javnosti, ki so usmerjene v organizacije civilne družbe, in o pravnih postopkih v zvezi z Listino, zlasti kar zadeva svobodo združevanja, izražanja in zbiranja,
- podpirala krepitev nacionalnih zmogljivosti in organizirala izmenjave z državami članicami v zvezi z zaščito in podporo iz Priporočila Komisije (EU) 2023/2836 v sodelovanju z ustreznimi akterji, vključno z EESO in FRA,
- okrepila sisteme zgodnjega opozarjanja EU za odkrivanje novih znakov krčenja državljskega prostora v državah širitve.

Države članice so pozvane, naj:

- razvijejo ali posodobijo ustrezne nacionalne strategije ali akcijske načrte za podporo, zaščito in opolnomočenje organizacij civilne družbe ter spodbujanje varnega in omogočivnega državljskega prostora v skladu s Priporočilom Komisije (EU) 2023/2836.

Agencija EU za temeljne pravice je pozvana, naj:

- še naprej spremlja državljanski prostor in poroča o njem ter vzpostavi mrežo predstavnikov nacionalnih institucij in organov ter institucij in organov EU, organizacij civilne družbe in mednarodnih organizacij, ki se ukvarjajo s spremljanjem in zaščito državljankega prostora, da bi si lahko izmenjevali podatke, izkušnje in dobre prakse.

4. USTREZNO, TRAJNOSTNO IN PREGLEDNO FINANCIRANJE ZA CIVILNO DRUŽBO

Del splošnega ugodnega okolja za organizacije civilne družbe je **ustrezna in trajnostna podpora**, da lahko opravljajo svoje ključno delo, učinkovito sodelujejo z nosilci odločanja in še naprej pomembno prispevajo k našim družbam. V zvezi s tem je **dolgoročno, predvidljivo in zadostno financiranje ključno** za zagotovitev stabilnosti, ki jo organizacije civilne družbe potrebujejo za neodvisno in učinkovito delovanje.

Organizacije civilne družbe se za financiranje svojih dejavnosti zanašajo na kombinacijo **javnih in zasebnih virov**. Komisija in države članice podpirajo organizacije civilne družbe v EU na različne načine, tudi z nepovratnimi sredstvi za poslovanje in financiranjem na podlagi projektov. Organizacije civilne družbe se lahko financirajo tudi s posameznimi donacijami in nepovratnimi sredstvi zasebnih fundacij, človekoljubnih organizacij ali podjetij. Dodatna finančna podpora lahko izhaja iz shem namenitve dela dohodnine, ki jih upravlja nekaj držav članic in ki davčnim zavezancem omogočajo, da v napovedi za odmero dohodnine neposredno določijo fiksni odstotek ali znesek svoje dohodnine, ki se plača upravičenemu, vnaprej določenemu subjektu³⁰.

Financiranje je bistveno za celoten spekter dejavnosti organizacij civilne družbe. Poleg tega je vključevanje civilne družbe v razvoj, izvajanje, spremljanje in izvrševanje zakonodaje in politik EU specifičen cilj pri financiranju več programov EU. Več programov EU podpira dejavnosti, ki jih organizacije civilne družbe izvajajo na različnih področjih politike³¹. Med njimi so Obzorje Evropa, vključno z instrumentom novega evropskega Bauhauasa, Evropski socialni sklad plus (ESS+), program Državljan, enakost, pravice in vrednote, Erasmus+, program Enotni trg, Sklad za azil, migracije in vključevanje, program za pravosodje, program povezave med ukrepi za razvoj podeželja (LEADER), program Unije za boj proti goljufijam in program LIFE. EU zagotavlja podporo tudi organizacijam civilne družbe v regiji širitve, med drugim prek instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III). Sredstva EU dopolnjujejo nepovratna sredstva Evropskega gospodarskega prostora in Norveške, s katerimi se prek [sklada za aktivno državljanstvo](#) podpirajo organizacije civilne družbe v Evropi.

³⁰ Take sisteme upravljajo Italija, Litva, Madžarska, Portugalska, Romunija, Slovenija in Slovaška.

³¹ Ti programi se lahko izvajajo v okviru neposrednega, posrednega ali deljenega upravljanja. Države članice EU same upravljajo približno 80 % sredstev EU, namenjenih financiranju nevladnih organizacij. Vsaka država na spletiščih organov upravljanja zagotavlja [podrobne informacije o financiranju](#) in postopkih vložitve vloge za financiranje. Dodeljevanje sredstev EU v okviru neposrednega upravljanja temelji na javno dostopnih razpisih. Na podlagi pravil iz [finančne uredbe EU \(Uredba \(EU, Euratom\) 2024/2509\)](#), vključno s ključnima načeloma preglednosti in enake obravnave, se vse veljavne vloge za financiranje ocenijo glede na merila za upravičenost, izključitev, izbor in dodelitev, kot so določena v razpisih. Za pregled glej [možnosti financiranja za nevladne organizacije](#).

Partnerstvo in preglednost sta ključni načeli za financiranje EU. **Načelo partnerstva Evropske unije** zahteva, da v celotnem življenjskem ciklu programov, ki jih financira EU, poteka tesno sodelovanje med javnimi organi in širokim krogom partnerjev, vključno s socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe. To načelo zagotavlja, da so v pripravo, izvajanje, spremljanje in ocenjevanje sredstev EU vključeni različni deležniki, da bi se izboljšala njihova uspešnost, učinkovitost in odgovornost³².

V skladu z obstoječimi pravnimi zahtevami je **preglednost** še naprej vodilno načelo pri upravljanju proračuna EU. Vzpostavljeni so bili posebni zaščitni ukrepi in postopki za zagotovitev, da je financiranje, ki ga EU zagotavlja za vse vrste upravičencev (od podjetij do organizacij civilne družbe in posameznikov), **pregledno in odgovorno** ter da se zagotovi **spoštovanje vrednot EU**, vključno z objavo informacij o prejemnikih sredstev EU v okviru neposrednega in posrednega upravljanja³³.

Na podlagi veljavnih pravil, zlasti [finančne uredbe](#) EU in pogodbenih okvirov za nepovratna sredstva, so vzpostavljeni močni zaščitni ukrepi za zagotovitev, **da noben subjekt in projekt, katerega cilji niso združljivi z vrednotami EU, ne prejme podpore**. Da bi Komisija dodatno okrepila te zaščitne ukrepe in zahteve, se je zavezala, da bo v okviru razvoja orodja za oceno tveganja [Arachne](#) preučila tehnično izvedljivost in pravno skladnost dodajanja kazalnikov tveganja, s katerimi bi se okrepilo preverjanje skladnosti z vrednotami EU, ter da bo preučila izvedljivost povečanja pogostosti posodobitev javno dostopnih podatkov v svojem sistemu finančne preglednosti³⁴. Poleg tega je Komisija objavila obvestilo [s smernicami](#) glede tega, katerih vrst dejavnosti v okviru razvoja, izvajanja, spremljanja in izvrševanja politik in zakonodaje Unija ne bi smela zahtevati kot pogoj za financiranje.

Potrebna so nadaljnja prizadevanja za zagotovitev **dostopnosti javnega financiranja po vsej EU**. Organizacije civilne družbe poročajo, da je javno financiranje pogosto v prvi vrsti usmerjeno v državne institucije, medtem ko imajo organizacije civilne družbe, zlasti lokalne in manjše organizacije, omejen in nekonsistenten dostop³⁵. Poleg tega imajo organizacije civilne družbe, ki se ukvarjajo z vprašanji, ki zadevajo premalo zastopane in marginalizirane skupine ter skupine v ranljivem položaju, pogosto težave pri dostopu do dolgoročnega financiranja.

Komisija je že sprejela več ukrepov za **poenostavitev** veljavnih postopkov, **zmanjšanje upravnega bremena in uskladitev** teh postopkov s potrebami organizacij civilne družbe na terenu (npr. z uporabo pavšalnih plačil in večletnih delovnih programov). Pogostejša uporaba finančne podpore tretjim osebam, pri kateri večje organizacije civilne družbe manjšim organizacijam izplačujejo sredstva EU, je omogočila, da ta sredstva dosežejo majhne in lokalne organizacije, ki do njih sicer ne bi mogle dostopati, to pa prispeva k podpiranju raznolikega spektra civilne družbe. Tovrstna finančna podpora je na primer imela ključno vlogo pri podpiranju organizacij civilne družbe, ki si prizadevajo za zaščito

---

³² Načelo je bilo okrepljeno z vključitvijo možnosti dodelitve ustreznega deleža sredstev za razvoj upravnih zmogljivosti socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe ter s poudarjanjem vloge [Evropskega kodeksa dobre prakse za partnerstvo](#) v vseh fazah načrtovanja in izvajanja.

³³ Te informacije so javno dostopne na spletišču Komisije, posvečenem [sistemu finančne preglednosti \(FTS\)](#). Z nedavno revizijo finančne uredbe so bile uvedene ambicioznejše določbe o preglednosti za obdobje večletnega finančnega okvira po letu 2027.

³⁴ Glej odgovore Evropske komisije na [Posebno poročilo Evropskega računskega sodišča 11/2025](#).

³⁵ [Poročilo s povzetkom dejstev](#).

in spodbujanje vrednot EU v okviru programov, kot sta [EU DEAR](#) ter Državljeni, enakost, pravice in vrednote³⁶.

Program Državljeni, enakost, pravice in vrednote s skupnim proračunom več kot **1,5 milijarde EUR za obdobje 2021–2027** zaseda edinstven prostor v okolju financiranja organizacij civilne družbe, saj je pogosto edini vir financiranja, ki je na voljo organizacijam civilne družbe, dejavnim na področju temeljnih pravic in vrednot v EU. Od leta 2021 je ta program podprl več kot 6 000 organizacij civilne družbe v različnih državah članicah in upravičenih tretjih državah. V prvih štirih letih njegovega izvajanja so bile organizacije civilne družbe glavne upravičenke, saj so prejele 77 % dodeljenih sredstev. Komisija bo še naprej zagotavljala finančno podporo ogroženim organizacijam civilne družbe in zagovornikom človekovih pravic ter bo med drugim preučila možnosti za **nadaljnjo razširitev uporabe shem finančne podpore tretjim osebam** v ustreznih programih financiranja EU.

V predlogu Komisije za **večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034**³⁷, sprejetem 16. julija 2025, je jasno navedeno, da bo finančna podpora organizacijam civilne družbe v prihodnjih letih ostala prednostna naloga na različnih področjih politike. Novi **program AgoraEU** bo temeljil na uspehu sedanjih programov *Ustvarjalna Evropa* ter *Državljeni, enakost, pravice in vrednote*, njegov **skupni okvirni proračun pa naj bi se povečal na skoraj 9 milijard EUR**. Ta program bo s konsolidacijo podpore za kulturo, medije in civilno družbo okreplil varstvo in spodbujanje temeljnih pravic ter spodbujal demokratično udeležbo in odpornost, kulturno raznolikost in umetniško svobodo ter svobodno in raznoliko informacijsko krajino.

Predlagani [program Erasmus+](#), v katerega bo vključena [evropska solidarnostna enota](#), bo z okvirnim proračunom v višini **40,8 milijarde EUR** poleg spodbujanja pridobivanja spretnosti spodbujal tudi odpornost, udeležbo v demokratičnem življenju in državljansko udejstvovanje prek formalnih, neformalnih in priložnostnih učnih poti. [Program Obzorje Evropa](#) bo še naprej podpiral raziskave, namenjene krepitvi demokracije, vključno s spodbujanjem državljanskega udejstvovanja.

Tudi predlagani **načrti za nacionalna in regionalna partnerstva**, ki so del omenjenega predloga za večletni finančni okvir, so namenjeni podpori reform in naložb za krepitev zmogljivosti civilne družbe in socialnih partnerjev za podpiranje vrednot EU, državljanske vzgoje in udeležbe mladih. V predlogu za večletni finančni okvir je prav tako priznано in potrjeno načelo partnerstva z organizacijami civilne družbe, ki temelji **na pristopu upravljanja na več ravneh**. **Instrument EU**, ki je tudi predlagan kot del omenjenih načrtov za nacionalna in regionalna partnerstva, med drugim zagotavlja financiranje okoljskih in podnebnih ukrepov, vključno s podporo in opolnomočenjem organizacij civilne družbe. Na splošno se bodo z večletnim finančnim okvirom za obdobje 2028–2034, ko bo sprejet, dodatno uskladili in poenostavili postopki, s čimer se bo zmanjšalo upravno breme za organizacije civilne družbe na terenu. Komisija zato poziva Evropski parlament in Svet, naj v prihodnjih pogajanjih o večletnem finančnem okviru za obdobje 2028–2034 upoštevata bistveno vlogo financiranja organizacij civilne družbe.

4.1 Mobilizacija akterjev in združevanje virov

---

³⁶ [Poročilo o vmesnem vrednotenju programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote](#) ter [poročilo o uporabi Listine za leto 2024](#).

³⁷ Za več informacij o predlogu EU za večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034 glej [tukaj](#).

Financiranje EU je ključno za opolnomočenje organizacij civilne družbe, vendar je jasno, da je mogoče potrebe organizacij civilne družbe v različnih državah članicah EU in državah kandidatkah po financiranju zadovoljiti le s financiranjem iz različnih virov. Poleg javnih donatorjev na nacionalni ravni, ravni EU in mednarodni ravni imajo vse večjo vlogo tudi **zasebni donatorji** (vključno s podjetji) in **človekoljubne organizacije** (posamezne fundacije, združena sredstva in mreže). Donatorji morajo imeti na voljo ugodno pravno in regulativno okolje, ki varuje človekoljubne svoboščine in olajšuje (čezmejne) donacije. To vključuje pravni okvir, ki priznava fundacije in združenja (tudi čezmejne) ter zagotavlja, da so lahko organizacije civilne družbe in donatorji deležni davčnih spodbud za donacije, ki jih želijo zagotoviti države članice³⁸.

Organizacije civilne družbe poročajo, da pogosto težko najdejo informacije o različnih vrstah financiranja, ki so na voljo, in o subjektih, ki jih zagotavljajo. Zagotoviti je treba večjo izmenjavo informacij ter več dialoga in sodelovanja med samimi donatorji ter med donatorji in organizacijami civilne družbe, da se omogoči bolj strateško odločanje o različnih načinih zagotavljanja podpore in prepreči podvajanje. **Komisija bo zato spodbujala dialog med donatorji** ter med donatorji in organizacijami civilne družbe, tudi prek platforme civilne družbe, da bi izmenjali izkušnje, opredelili vrzeli v financiranju in bolje zagotovili dopolnjevanje virov financiranja.

Organizacije civilne družbe pogosto potrebujejo tudi druge vrste podpore, kot je **pomoč v naravi**, ki jo lahko zagotovijo strokovnjaki ali prostovoljci. Zlasti organizacije civilne družbe za to, da lahko delujejo v sedanjem pravnem, upravnem, regulativnem in tehnološkem okolju, vse bolj potrebujejo ne le zadostna finančna sredstva, temveč tudi posebne spretnosti in strokovno znanje. V zvezi s tem ima lahko ključno vlogo pravna podpora, ki jo zagotavljajo **pro bono odvetniki**³⁹. Ti lahko zagotavljajo podporo pri pravnih vprašanjih in vprašanjih skladnosti s predpisi (npr. o veljavnih zaposlitvenih in davčnih obveznostih), s čimer organizacijam civilne družbe omogočijo več prostora za izvajanje ključnih dejavnosti, ter lahko podprejo te ključne naloge (npr. z zagovorniški raziskavami, razvojem zmogljivosti in usposabljanjem ter strateškimi sodnimi postopki).

Pro bono odvetniki lahko podpirajo organizacije civilne družbe tudi pri odzivanju na grožnje in napade, kot so kampanje blatenja in strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti, pri čemer lahko med drugim zastopajo organizacije civilne družbe na sodišču in jim nudijo pravno svetovanje. Komisija si bo zato **prizadevala za povezovanje skupnosti pro bono odvetnikov z organizacijami civilne družbe** v različnih sektorjih, ki potrebujejo podporo, da bi olajšala podporo na področju upravnih, mobilnostnih, pravnih in finančnih zadev.

Komisija bo:

- spodbujala dialog med donatorji ter med donatorji in organizacijami civilne družbe, tudi prek platforme civilne družbe, da bi izmenjali izkušnje, opredelili vrzeli v financiranju in bolje zagotovili dopolnjevanje virov financiranja,

³⁸ Načelo nediskriminacije določa, da države članice ne smejo omejiti davčnih ugodnosti na domače dobrodelne organizacije ali donacije/volila domačim subjektom, hkrati pa iz takih ugodnosti izključiti primerljive tuje dobrodelne organizacije ali donacije/volila primerljivim tujim dobrodelnim organizacijam. Glej Priporočilo Sveta C(2023) 1344 o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo in povezane delovne dokumente služb Komisije.

³⁹ Glej na primer storitve, ki jih zagotavlja [PILnet](#).

- delala na povezovanju skupnosti *pro bono* odvetnikov z organizacijami civilne družbe v različnih sektorjih, ki potrebujejo podporo, da bi olajšala podporo na področju upravnih, mobilnostnih, pravnih in finančnih zadev,
- preučila možnost nadaljnje razširitve uporabe shem finančne podpore tretjim osebam v ustreznih programih financiranja EU, kadar je to ustrezno.

Države članice so pozvane, naj:

- oblikujejo in ohranjajo ugodno pravno in regulativno okolje za organizacije civilne družbe in donatorje, vključno s človekoljubnostjo, tudi z izvajanjem načela nediskriminacije in širšega Priporočila Sveta o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo,
- sredstva EU za organizacije civilne družbe dopolnijo z domačimi podpornimi mehanizmi v skladu s Priporočilom Komisije (EU) 2023/2836.

5. CIVILNA DRUŽBA V ZUNANJEM DELOVANJU EU

Zavezanost EU, da bo sodelovala s civilno družbo ter jo ščitila in podpirala, se odraža tudi v njenem zunanjem delovanju. EU tesno sodeluje s civilno družbo, da bi **napredovala pri uresničevanju človekovih pravic za vse**, in sicer z uporabo univerzalnih norm, ki jih narekuje mednarodno pravo človekovih pravic. Organizacije civilne družbe pomembno prispevajo h krepitvi demokracije in odpornih družb po vsem svetu. Pogosto na primer delujejo kot izvajalski partnerji za projekte razvojnega sodelovanja, humanitarno pomoč in programe za krepitev zmogljivosti, ki jih financira EU, ter spremljajo trgovinske in pridružitvene sporazume, da se zagotovi spoštovanje klavzul o človekovih pravicah in trajnostnem razvoju.

5.1 Sodelovanje z organizacijami civilne družbe na mednarodni ravni

Organizacije civilne družbe so redno vabljene, da delijo svoje strokovno znanje o zunanjih politikah EU in prispevajo k dialogom o človekovih pravicah, ki jih EU redno izvaja s partnerskimi državami in regijami. Na ravni držav imajo delegacije EU ključno vlogo pri sodelovanju z organizacijami civilne družbe in zagovorniki človekovih pravic ter lahko na lokalni ravni spremljajo razmere na področju demokracije, človekovih pravic in državljskega prostora.

[Forum EU in nevladnih organizacij o človekovih pravicah](#) že desetletja zagotavlja redno priložnost za organizacije civilne družbe in zagovornike človekovih pravic, da neposredno s partnerji na ravni EU razpravljajo o mednarodnih partnerstvih in vprašanih človekovih pravic ter obravnavajo izzive za državljski prostor po vsem svetu. [Politični forum za razvoj](#) in instrumenta civilne družbe za južno in za vzhodno sosedstvo prav tako zagotavljajo forume za sodelovanje z organizacijami civilne družbe na različnih področjih politik EU. Komisija se je zavezala, da bo okrepila svojo podporo civilni družbi po vsem svetu, vključno z omogočanjem sodelovanja civilne družbe v večstranskih forumih.

EU sodeluje s civilno družbo pri uvedbi strategije EU [Global Gateway](#) ter je v ta namen vzpostavila [svetovalno platformo organizacij civilne družbe in lokalnih organov v okviru strategije Global Gateway](#). Organizacije civilne družbe imajo pomembno vlogo tudi pri spremljanju in izvajanju trgovinskih sporazumov, zlasti prek notranjih svetovalnih skupin. EU je skupaj z državami članicami in civilno družbo pripravila **načrte za sodelovanje s civilno družbo** na ravni partnerskih držav, da bi vzpostavila trajen in strukturiran dialog

med temi akterji. V zvezi s tem je Komisija še naprej zavezana podpiranju in spodbujanju [lokalno vodenih odzivov organizacij civilne družbe in pravičnih partnerstev](#) v humanitarnih okoljih. To zavezo bo uresničevala s podpiranjem in krepitevijo zmogljivosti organizacij civilne družbe, povečanjem zneska humanitarnih sredstev za lokalne organizacije civilne družbe in postopnim prenosom več pristojnosti na lokalne akterje, vključno s civilno družbo.

V vseh teh mehanizmi se pri sodelovanju z organizacijami civilne družbe in zagovorniki človekovih pravic uporablja pristop, ki temelji na varnosti in upošteva posebne okoliščine sogovornikov, da se zagotovi, da samo sodelovanje organizacij ne izpostavlja dodatnim tveganjem.

5.2 Zaščita in podpiranje organizacij civilne družbe po vsem svetu

EU ohranja dolgoletno zavezanost zaščiti in podpiranju civilne družbe in državljskega prostora na globalni ravni in na ravni držav. To se med drugim odraža v [sporočilu o sodelovanju Evrope s civilno družbo na področju zunanjih odnosov, akcijskem načrtu EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2027](#)⁴⁰, [smernicah EU o človekovih pravicah](#) in o [zagovornikih človekovih pravic](#) ter v [sklepih Sveta iz leta 2019 o demokraciji](#), pa tudi v uporabi na človekovih pravicah temelječega pristopa v mednarodnih partnerstvih⁴¹. Podpora organizacijam civilne družbe in zagovornikom človekovih pravic ter krepitev udeležbe, zlasti žensk in mladih, v javnem in političnem življenju sta ključni prednostni nalogi zunanje politike EU.

Za nadaljnji napredek pri uresničevanju teh ciljev EU sodeluje z mednarodnimi organizacijami in forumi, ki razvijajo norme za državljanski prostor. Med njimi so Svet Evrope, Združeni narodi, Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj ter Urad za demokratične institucije in človekove pravice pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi.

[Letna poročila EU o človekovih pravicah in demokraciji](#) so pomemben instrument za spremljanje položaja organizacij civilne družbe in državljskega prostora po vsem svetu. EU uporablja tudi druge mehanizme, kot so misije za opazovanje volitev, ki ji omogočajo, da oceni volilno okolje, vključno s pogoji domače civilne družbe za opazovanje, in med temi misijami širše sodeluje s civilno družbo.

Podpiranje zmogljivosti in odpornosti organizacij civilne družbe, zlasti lokalnih organizacij, da lahko smiselno sodelujejo v procesih oblikovanja politik, je prednostna naloga tudi v **vzhodnem sosedstvu**, zlasti v kontekstu krčenja državljskega prostora⁴². [Pakt za Sredozemlje](#) poudarja pomen ohranjanja dinamične civilne družbe v južnem sosedstvu, njegov cilj pa je opolnomočiti civilno družbo, mlade in lokalne skupnosti, razviti njihove zmogljivosti in spodbujati njihovo sodelovanje v lokalnih ali regionalnih dialogih.

EU je okrepila svoje ukrepe za zaščito državljskega prostora in zagovornikov človekovih pravic, tudi kadar so tarča nadnacionalne represije na spletu in zunaj njega.

---

⁴⁰ Podaljšanje akcijskega načrta za človekove pravice in demokracijo so spremljali [sklepi Sveta](#), v katerih je bila podpora EU civilni družbi in zagovornikom človekovih pravic ponovno potrjena kot ključna prednostna naloga v zunanji politiki EU.

⁴¹ Delovni dokument služb Komisije, [Uporaba na človekovih pravicah temelječega pristopa v mednarodnih partnerstvih](#).

⁴² To vključuje podporo organizacijam civilne družbe, zlasti lokalnim, v nekaterih državah v regiji vzhodnega partnerstva.

Vzpostavila je na primer sistem EU za ugodno okolje (EU SEE)⁴³ za civilno družbo, ki podpira organizacije civilne družbe v več kot 80 državah pri spremljanju njihovega državljanskega prostora, zgodnjem opozarjanju na omejitve in prispevanju k odzivom.

Komisija je pripravila tudi smernice v svojem [Priročniku za vizumski zakonik](#), med drugim glede izdajanja vizumov zagovornikom človekovih pravic, in v zvezi s tem ponuja usposabljanje⁴⁴. Skupaj z državami članicami bo še naprej spodbujala priročnik in njegovo izvajanje, zlasti kar zadeva smernice glede posebnih potreb zagovornikov človekovih pravic.

5.3 Zagotavljanje financiranja, vzpostavljanje partnerstev

EU od leta 2013 podpira [Evropsko ustanovo za demokracijo](#) (EED)⁴⁵, ki organizacijam civilne družbe in zagovornikom človekovih pravic zagotavlja ključno podporo in zaščito v kriznih razmerah in represivnih okoljih. Poseben zaščitni mehanizem, ki ga financira EU, je njen **mehanizem za zagovornike človekovih pravic**, ki je bil vzpostavljen za podporo zagovornikom človekovih pravic v tretjih državah⁴⁶ in zagotavlja različne oblike podpore (npr. fizično in digitalno zaščito, pravno in zdravstveno podporo, spremljanje sojenj in razmer v zaporih, razvoj zmogljivosti, zagovorništvo in začasno premestitev).

Sredstva se organizacijam civilne družbe zagotavljajo tudi prek instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI), na primer z nepovratnimi sredstvi v okviru tematskih programov za človekove pravice in demokracijo ter civilno družbo.

V Komisijinem **predlogu za večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034** sodelovanje z organizacijami civilne družbe v partnerskih državah in podpora zanje ostajata prednostni nalogi v okviru predlaganega [instrumenta Globalna Evropa](#). To vključuje nadaljnjo zavezanost spoštovanju človekovih pravic in demokracije po vsem svetu.

5.4 Pogled v prihodnost in razvoj odpornosti

EU bo še naprej podpirala državljanski prostor in ugodno okolje za civilno družbo po vsem svetu ter prek obstoječih mehanizmov spremljala človekove pravice, demokracijo in državljanski prostor. Prav tako bo še naprej zagotavljala podporo in zaščito ogroženim organizacijam civilne družbe in zagovornikom človekovih pravic, tudi pred nadnacionalno represijo, in sicer s pobudami, kot sta ProtectDefenders.eu in Evropska ustanova za demokracijo.

EU krepi sodelovanje s civilno družbo na svetovni in regionalni ravni v zvezi s ključnimi procesi, kot so **regionalna srečanja na vrhu**. Še naprej bo vzdrževala reden dialog z organizacijami civilne družbe kot ključnimi partnericami pri svojem delu na področju človekovih pravic, demokracije in zunanje politike ter se z njimi in zagovorniki človekovih pravic posvetovala pri pripravi naslednjega **akcijskega načrta EU za človekove pravice in demokracijo**. Organizirala bo tudi **skupne strukturirane dialoge na visoki ravni s civilno družbo** v partnerskih regijah, na primer v okviru vrha Afriške unije in EU.

---

⁴³ EU SEE je partnerski program, katerega namen je preprečevati prizadevanja za krčenje državljanskega prostora, da bi se tako podprlo delovanje civilne družbe na svetovni ravni.

⁴⁴ Tečajji usposabljanja se izvajajo zlasti v okviru projekta, ki ga sofinancira Evropska komisija v okviru [Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko](#) (BMVI), razvila pa jih je švedska agencija za migracije.

⁴⁵ Evropska ustanova za demokracijo je neodvisna organizacija, ki dodeljuje nepovratna sredstva in ki so jo Evropska unija in njene države članice ustanovile leta 2013 kot samostojni mednarodni skrbniški sklad, da bi krepila demokracijo v državah evropskega sosedstva, na Zahodnem Balkanu, v Turčiji in širše.

⁴⁶ Ta mehanizem je [od leta 2015 podprl več kot 85 000 zagovornikov človekovih pravic](#).

V okviru **pakta za Sredozemlje** bo več pobud omogočilo ključnim akterjem, da konkretno podprejo svoje skupnosti, in sicer gre zlasti za ustanovitev parlamentarne skupščine mladih za Sredozemlje, podpiranje razvoja državljske službe v Sredozemlju, opolnomočenje organizacij, ki jih vodijo ženske, kot ključnih vplivnic v njihovih skupnostih ter krepitev mehanizmov sodelovanja na lokalni ravni za spodbujanje socialne vključenosti, tudi za osebe v ranljivem položaju.

Komisija bo:

- okrepila sodelovanje s civilno družbo na vseh področjih politike zunanjega delovanja EU, tudi prek delegacij EU,
- opravila posvetovanja z organizacijami civilne družbe o ugodnem okolju za civilno družbo v okviru priprav naslednjega akcijskega načrta EU za človekove pravice in demokracijo,
- okrepila svojo podporo civilni družbi po vsem svetu, vključno z omogočanjem sodelovanja civilne družbe v večstranskih forumih,
- organizirala skupni strukturirani dialog na visoki ravni s civilno družbo na vrhu Afriške unije in EU ter še naprej spodbujala takšne skupne dialoge s svojimi regionalnimi partnerji,
- okrepila svoje sodelovanje v okviru pobude Ekipe Evropa za demokracijo, da bi se vodila razprava o nastajajočih in spreminjajočih se grožnjah za državljski prostor,
- sklenila nove okvirne sporazume o partnerstvu, da bi se s ciljno usmerjenimi pobudami v partnerskih regijah razvile zmogljivosti organizacij civilne družbe in povezovanje med njimi.

Države članice so pozvane, naj:

- se usklajujejo z delegacijami EU na terenu, da se zagotovi učinkovito izvajanje akcijskega načrta EU za človekove pravice in demokracijo ter smernic EU o človekovih pravicah in da se podpre uvedba nove generacije načrtov držav za sodelovanje z organizacijami civilne družbe (za obdobje 2025–27),
- ozaveščajo o smernicah iz Priročnika za vizumski zakonik o poenostavitvi vizumskih postopkov za zagovornike človekovih pravic, ki iščejo zaščito na ozemlju EU, in razvijejo zmogljivosti v zvezi s temi smernicami, tudi z novimi usposabljanji.

6. ZAKLJUČEK

Civilna družba je temelj demokracije v EU in zunaj nje. Prispeva k oblikovanju politik, v partnerstvu z nacionalnimi vladami in institucijami EU sodeluje pri izvajanju politik ter zagotavlja širok spekter podpore in storitev v vseh sektorjih družbe. Aktivna udeležba civilne družbe v omogočitvenem državljskem prostoru, v katerem ni groženj in napadov, prispeva k spodbujanju in varovanju vrednot, na katerih temelji EU.

V strategiji EU za civilno družbo so postavljeni temelji za okrepljeno sodelovanje, podporo in zaščito civilne družbe ter za njeno opolnomočenje. Predlagan je skladen sklop ukrepov, ki se vzajemno krepijo, da bi učinkovito izboljšali zaščito in podporo civilne družbe ter omogočili učinkovito in smiselno sodelovanje z nosilci odločanja na ravni EU in nacionalni ravni ter v zunanjem delovanju EU.

Za izvajanje te strategije so potrebna prizadevanja na vseh ravneh. To vključuje prizadevanja institucij, organov in agencij EU ter držav članic in držav širitve. V strategiji je priznано, da državljanski prostor v državah članicah in državah širitve tvori kontinuum in skupni demokratični prostor ter da je dinamična civilna družba v omogočitenem državljanskem prostoru bistvena za napredek na poti pristopa. EU bo na svetovni ravni še naprej sodelovala s partnerskimi državami in mednarodnimi organizacijami, da bi ustvarila ugodno okolje za civilno družbo ter spodbudila tesnejše sodelovanje z organizacijami civilne družbe ter večjo zaščito in podporo organizacij civilne družbe po vsem svetu.

Komisija bo redno sklicevala razprave z državami članicami, civilno družbo, Evropskim ekonomsko-socialnim odborom, Agencijo EU za temeljne pravice, mednarodnimi organizacijami in drugimi ustreznimi akterji, da bi podprla izvajanje predlaganih ukrepov in ocenila napredek.

Komisija poziva Evropski parlament in Svet ter Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij, naj podprejo izvajanje te strategije. Podpora organizacijam civilne družbe bo morala biti močna tudi v naslednjem večletnem finančnem okviru, pri čemer bi si bilo treba prizadevati za poenostavitev postopkov financiranja, zmanjšanje upravnih bremen in izboljšanje dostopa z uporabniku prijaznimi digitalnimi orodji.